

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду, 22. 4. 2016. године.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>Др Гојко Тешић, редовни професор за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности од 24. 12. 2010. године, Филозофски факултет Нови Сад, председник комисије.</p> <p>Др Сава Дамјанов, редовни професор за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности од 11. 6. 2006. године, Филозофски факултет Нови Сад, члан комисије.</p> <p>Др Александар Јерков, ванредни професор, за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, 11. 1. 2011. године, Филолошки факултет Београд, члан комисије.</p> <p>Др Слободан Владушић, ванредни професор, за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, од 29. 10. 2014. године, Филозофски факултет, Нови Сад, ментор.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Јелена, Ђорђе, Марићевић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 31. мај 1988, Кладово, Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Филозофски факултет, Српска књижевност, мастер професор књижевности и језика - србиста (српска књижевност)</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2012. год. модул књижевности</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:</p> <p>6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Барок у белетристичком опусу Милорада Павића
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<p>Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.</p> <p>Дисертација се састоји Увода (стр. 24-65), и три поглавља: „Барокни медијавелизам у делу Милорада Павића” (стр. 66.-104), „Отворено море Павићевог барока” (стр.105-250) „Кемп као облик необарока у Павићевим драмама” (251-265). Дисертација се завршава Закључком (стр. 266-274), те Прегледом литературе (стр. 274-299).</p>

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У првом одељку Увода (“Рецепција научног и белетристичког опуса Милорада Павића”) кандидаткиња се бави анализом рецепције Павићевог научног рада везаног за барок, обрађујући посебну пажњу на везе између Павићевог научног и белетристичког опуса и Антологије српског песништва Миодрага Павловића, те на приговоре које је Павић добио приређујући књигу песама Гаврила Стефановића Венцловића, Црни биво у срцу, пре свега од Јована Деретића. Бранећи Павића од Деретићевих приговора, кандидаткиња наглашава 1) важност песничке логике коју у Венцловићевим текстовима препознаје Павић, те 2) реafirмацију барокног сегмента српске књижевности који су Павићеви савременици углавном запостављали. Кандидаткиња закључује да је Павићев научни поглед на књижевност био под утицајем његовог уметничког сензибилитета, што је имало и негативне последице у сфери научне прецизности и апаратуре (стр. 32). Даље, кандидаткиња изводи две важне тезе: прва се тиче рецепцијске опасности која прети Павићевом белетристичком опусу (естетска неуједначеност дела, таутолошко понављање акумулираног знања, негативна рецепција). Друга теза: Павићева наоко зачудна метафорика се не исцрпљује у самој зачудности; она је заправо херменеутички изазов.

У другом одељку Увода под насловом „Распони барока” кандидаткиња се бави историјатом употребе појма барок у свету и на јужнословенским просторима указујући на Павићев однос према претходницима, пре свих полемички однос према Драгољубу Павловићу (Историја југословенске књижевности). Потом поставља питање односа између барока схваћеног као ознаке епохе и/или ознаке стила, закључујући да је Павић барок схватао у најширем смислу и као период и као стил (стр. 44). У даљем току поглавља, кандидаткиња наводи струје и правце у бароку (барокна готика/медијавелизам, барокни хуманизам и ренесансе, барокни романтизам...) да би се потом концентрисала на Павићево супротстављање барока и просветитељства (у причи „Руски хрт”) романтизма („Анђео са наочарима”) те класицизма (одломци Хазарског речника посвећени Бранковићима).

У другом поглављу под насловом „Барокни медијавелизам у делу Милорада Павића” кандидаткиња се најпре бави одјецима овог поетичког феномена у Павићевој поезији. Она полази од Павићеве идеје да је српска поезија располаже могућношћу да слободном стиху приђе руководећи се својом националном традицијом а то значи у „рафинираној врсти литургијског слободног стиха” (стр.67) из средњевековне књижевности. То је у вези са Павићевом идејом да се поезија ослања на две ноге: песничку форму и песничку логику. Ову идеју Павић је примењивао и у својој поезији. Да би то показала, кандидаткиња ће пружити врло исцрпну анализу поеме „Прстен” (уз каталог рима све три збирке поезије). На основу анализе она долази до закључка да су „графостилематска обележја Павићеве поезије поред средњевековне, утемељена и у барокним графичким експериментима” (75) што треба посматрати у контексту Павићевог настојања да успостави континуитет српске књижевности.

Аналирајући одјек барокног медијавелизма у Павићевог прози кандидаткиња се, на трагу Павићеве опаске о Хазарском речнику као књизи-богу, посвећује анализи одреднице Ку у којој проналази одсева египатског мита, те хришћанске и исламске мистике, при чему се пажња посвећује исихазму, као спони између средњег века и

барока. Потом у одељку „Номен ест омен“, у контексту поетике имена, кандидаткиња ће указати на везе Павићеве прозе са низом средњовековних фигура (Бранковићи, Јелена Анжујска) и топонима (Дубровник). Такође, занимљива је теза Јелене Марићевић о томе да је Павић приповетке писао у име Свете девице мајке, што је потврђено каталошким навођењем мотива који упућују на фигуру Богородице, док је роман Предео сликан чајем исписан у знаку мушке поделе на монахе општежитеље и идиоритмике.

У трећем поглављу под успешним метафоричким насловом „Отворено море Павићевог барока“ кандидаткиња најпре упућује на барокну фасцинацију водом, позивајући се на Русеа, коју затим повезује са Венцловићевим третманом овог мотива. Ово је увод у компаративну анализу Хазарског речника и Кишове Мансарде, који су повезани леутом/шаргијом који јунаци свирају. Овај инструмент ће кандидаткињи послужити као основа за метафоричко тумачење односа ликова и књижевних епоха, (ренесанса, барок) односно стилова (маниризам) код Киша и Павића. Такође, на трагу ове анализе Јелена Марићевић даје једну продубљену анализу сцене убиства са краја Хазарског речника, додајући компаративној методи своје анализе и жанровску димензију, која је наводи да Хазарски речник остварује везу између двадесетовековног крими романа и барокне мелодраме.

Следећа тема коју ауторка покреће у оквиру овог поглавље јесте тумачење принцезе Атех као сирене. Убедљивим тумачењем, кандидаткиња показује да принцеза Атех своје љубавнике дозива воћком Ку у којој су уједињени аспекти рибе и птице (стр. 117). Контекст љубави, воде, сна и плаве боје послужиће и као полазна тачка и за разгранате анализе романа Друго тело, Уникат, Кутија за писање, Звезданог плашта. У интерпретацији романа Седам смртних грехова, посебно место заузима запажање о седам уметности које су уједињене у једном књижевном делу, што са једне стране упућује на одлику барока да све детаље уједини у једну целину, а са друге, на Павићев исказ о бароку који је остварио могућност интермедијалног општења музике, сликарства и литературе (стр. 150).

У анализи романа Унутрашња страна ветра, Предео сликан чајем, Последња љубав у Цариграду, Позориште од хартије, Шарени хлеб. Невидљиво огледало издвајамо један увид који је од непосредне важности за тему тезе, а то је склоност Павића ка барокним метафорама, онако како их је дефинисао Ђузепе Конте. Такође, треба издвојити и компаративно читање мотива столице код Павића и Пекића, чему кандидаткиња посвећује посебну пажњу, те анализи барокне метафоре огледала.

У одељку „Павићев приповедни Медитеран“ кандидаткиња се бави анализом приповедака „Блејзер боје мора“, „Крчма код седам сиса“, „Бахус и леопард“, „Аеродром у Конављу“ и „Једанаести прст“. Највише пажње ауторка је посветила првој причи. Позивајући на синтагму „геокултурна имагинација“ Александра Јеркова, ауторка упућује на симболику плаве боје, да би потом изрекла занимљиву тезу о „два дијаметрално супротна схватања барока: барокно словинство и енглеско схватање барока“ (стр. 185). Сматрамо да је ова теза значајна не само зато што би се оправдање за ову тезу могло наћи у Хаузеровом разликовању барока у француској апсолутистичкој монархији и протестантским буржуаским круговима, већ и зато што се тако посредно указује на елементе културног колонијализма у случају пренебегавања извесних националних црта појединих епоха или стилова, и њиховог подређивања дефиницијама изведеним на основу тзв. „великих“

књижевности. У складу са овим треба поменути још једну црту која се наслућује на више места у Павићевом опусу, а која кандидаткиња добро примећује и наглашава: то је екуменска црта, у којој се односи између различитих цивилизацијских и геополитичких поларитета сагледавају у ширем контексту који омогућава да на Павићевим страницама препознамо трагове једног интер-цивилизацијског дијалога.

У поглављу „Барокни описи” кандидаткиња даје приказ значајних барокних мотива. Она најпре анализира мотив двобоја, и том приликом доноси неколико значајних уопштавајућих увида у природу Павићеве поетике: 1) да су двобоји код овог писца уклопљени у најшири „ратни, политички или коцкарски контекст” (стр. 202) 2) да је растегљивост временских координата Павићевих прича, резултат интенције аутора да сачува „целовитост своје визије и континуитете српске књижевности” те, са тим у вези, да је барок оно време у коме се српска књижевност укључује у западноевропски културни круг (стр. 204). Овде вреди поменути и врло успелу анализу метафоре волујске очи, као знака који упућује на преображај лика код Павића. При анализи преображаја Атанаса Свилара, ауторка запажа негативан однос Павића према Титу.

Приликом анализе мотива коцкања, кандидаткиња износи једну занимљиву тезу о барокној природи Павићевих ликова; она сматра да Павић не развија своје ликове, већ их увија. Ауторка се ту позива на мишљење Ги Скарпете који претпостављене увијања развијању види као одлику (нео)барока.

У даљем току поглавља, кандидаткиња се бави мотивима Богородице, и временских категорија у Павићевом опусу које корспондирају са временским категоријама у барокном опису. Кандидаткиња закључује да су ознаке годишњих доба код Павића у тесној вези са Павићевим односом према „миту, традиционалној култури, декору и музици, али и са књижевно-историјским категоријама те са љубављу жене” (стр. 224). Кад је у питању дан, Павић га сегментира по времену obroka (доручак, ручак, вечера), обраћајући посебну пажњу на симболику вечере, мада су заступљене и анализе симболике доручак и ручка. У овом контексту, занимљив је и попис кафана које се налазе у Павићевој белетристици. Кандидаткиња примећује да је сегментирање времена у Павићевој прози изведено и кроз разне типове календара. Вредно је запажање ауторке о улози грешке од једног дана која се догађа при рачунању времена лунарним календаром, у Павићевој прози, као и упућивање на Борхесово одређење барока као исцрпљивања сопствених могућности до границе са карикатуром, што свој одјек налази и код Павића.

У четвртом поглављу кандидаткиња анализира барокне елементе у Павићевим драмама, пре свега у „Стакленом пужу”: то су барокна реченица, улога реквизита у драми, појава „драме у драми” те, најзад необарок (кемп).

Рад се завршава Закључком у коме кандидаткиња сумира резултате свог истраживања.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад

објављен или прихваћен за објављивање у часопису са СЦИ листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

- Поглед на Павићеве драме кроз Аристотелов дурбин: барок у Павићевим драмама, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књ. 63, св. 3, 2015, стр. 807-821. М24
- У барокном огледалу: Црњански – Павић, *Летопис Матице српске*, год. 189, књ. 492, св. 7-8, јул-август 2013, Нови Сад, стр. 163-176. М53
- Две оштрице једног лабриса: Ниче – Павић, *Летопис Матице српске*, књ. 494, св. 1-2, јул-август 2014, стр. 95-115. М53
- Језичко памћење и песнички облик поезије Милорада Павића, *Савремена проучавања језика и књижевности*, зборник радова, год. 6, књ. 2, Филум, Крагујевац 2015, стр. 405-417. М31
- Место печата српске књижевности: Миодраг Павловић и Милорад Павић, *Свеске*, год. 25, бр. 114, стр. 64-70. М53

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња је у свом раду доказала чврсту везу између Павићевог научног рада и Павићеве белетристике. У том смислу, резултат тезе је потпунији и систематичнији преглед барокних елемената у Павићевом прозном и поетском опусу. Исто тако, у резултате ове тезе може се убројати и извесно померање фокуса од досадашњег успешног истраживања феномена хипертекста и нових начина читања које је Павић укључио у српску и светску књижевности. Наиме, кандидаткиња је поље свог истраживања померила у правцу исцрпнијег тумачења самог текста, откривајући бројне интертекстуалне везе које прозу писца Хазарског речника чврсто укључују у барокну традицију српске књижевности, као и у митску традицију која припада другим народима и цивилизацијама (египатска митологија, исламски мистицизам....). Доказујући Павићеву уклопљеност у национални и наднационални традицијски круг, кандидаткиња је имплицитно побила стереотип о Павићевом национализму, који је присутан у извесним круговима истраживача његове белетристике.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

У дисертацији *Барок у белетристичком опусу Милорада Павића* кандидаткиња је показала респектабилно знање из домена историје књижевности, али такође, и истанчан таленат за откривање широког поља интертекстуалних веза које су присутне у Павићевој белетристици. Истовремено, кандидаткиња је показала лепу обавештеност о литератури, како оном која се бави бароком, тако и оном која је посвећена научном и белетристичком делу Милорада Павића.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Дисертација *Барок у белетристичком опусу Милорада Павића* је написана у складу са образложењем.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе Дисертација садржи све битне елементе.
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци Дисертације је оригиналан допринос науци на основу увида у густину интертекстуалних веза у Павићевој белетристици, које је кандидаткиња уочила и описала, као и по померању фокуса у тумачењу Павићеве белетристике на њен однос према бароку.
4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Дисертација нема недостатака.
X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
<ul style="list-style-type: none"> - да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана - да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или - да се докторска дисертација одбија

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Гојко Тешић

Проф. др Сава Дамјанов

Проф. др Александар Јерков

Проф. др Слободан Владушић

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.